

*Єрмаков Ю. О. – докторант
наукової лабораторії з проблем
досудового розслідування ННІ № 1
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук*

ПІДГОТОВКА ДЕТЕКТИВІВ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНО ПОЛІЦІЇ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

Розробці та прийняттю Кримінального процесуального кодексу України [1] передувала багаторічна робота практичних працівників, науковців, громадськості, зарубіжних експертів, яка була започаткована початком реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів [2]. Все це призвело до впровадження нових інститутів до кримінальної процесуальної діяльності або повернення давно забутих (таких як домашній арешт, який було передбачено КПК 1922 р.). Одними з кардинальних змін в кримінальній юстиції стали ліквідація дослідчої перевірки та передбачення стадії досудового розслідування, яка розпочинається з внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Одночасно, враховуючи ці зміни, було змінено процес збирання та перевірки інформації в межах оперативно-розшукової діяльності [3], зокрема, за наявності факту вчиненого кримінального правопорушення, до ЄРДР вносяться відомості про вчинення злочину й відповідно здійснюється досудове розслідування слідчим, а співробітник оперативного підрозділу позбавляється самостійного права здобувати докази по кримінальному провадженню. Відповідно будь-які процесуальні дії в межах кримінального провадження він має право здійснюватися лише в межах доручання (ст. 36, 40, 41 КПК України), яке повинно бути конкретизоване. Отже, співробітник оперативного підрозділу позбавлений був повноваження

самостійно приймати рішення та проведення будь-яких дій під час досудового розслідування.

Наведене має своє пояснення, зокрема, досвід застосування певних інститутів (досудового розслідування, запобіжних заходів, негласних слідчих (розшукових) дій) впроваджено в положення КПК України на основі аналізу позитивного досвіду зарубіжних країн, таких країн як: Аргентина, Бразилія, Італія, Португалія, Франція тощо. Утім, на відмінно від нашого процесуального закону, їх законодавство передбачає таку стадію як «попереднє розслідування», яка здійснюється уповноваженим суб'єктом (поліцейський, детектив, агент тощо). На цій стадії здійснюється збір та перевірка відомостей про вчинення злочину, а безпосередньо досудове розслідування проводиться слідчим суддею (судовим слідчим), який здійснює розслідування після поданих матеріалів попередньої перевірки, при цьому він має право доручати проведення процесуальних дій прокурору або іншому суб'єкту кримінальної процесуальної діяльності (поліцейському, детективу, агенту тощо). Тобто, «попереднє розслідування» здійснюють виключно одним уповноваженим суб'єктом – (поліцейським, детективом, агентом тощо), за законодавством України таких суб'єктів два – слідчий та співробітник оперативного підрозділу.

В даному контексті, у КПК України закладені аналогічні засади, які починають поступово впроваджуватися правоохоронну діяльність. Так, відповідно до Законів [4–5] веденого нового суб'єкта оперативно-розшукової та кримінальної процесуальної діяльності – детектив, який у виконує свої повноваження в межах КПК України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Виходячи з новизни даної діяльності, на сьогодні, як приклад, детективи Національного антикорупційного бюро України пройшли відповідні тренінги [6] по набуттю знань, вмінь та навичок в оперативно-розшуковій та кримінальній процесуальній діяльності.

Певні кроки також зроблено в системі органів Національної поліції, зокрема, в у відповідних підрозділах проводиться експеримент [7]. Відповідно до цього експерименту, до підрозділів детективів відбирають слідчих та співробітників оперативних підрозділів, де слідчий здійснює досудове розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, а співробітник оперативного підрозділу – злочини невеликої й середньої тяжкості (кримінальні проступки).

Впровадження відповідних змін, безумовно є кроком в перед, що в свою чергу передбачає забезпечує збирання доказів процесуальним шляхом в межах досудового розслідування кримінального провадження. Утім, необхідно зазначити, що на відмінну від слідчих, співробітники оперативних підрозділів в певній мірі не володіють навичками та знаннями кримінальної процесуальної діяльності, що в свою чергу, може передувати перешкодою прийняття процесуальних рішень та проведення процесуальних дій. Також слідчі не мають відповідної підготовки по збиранню та перевірці первинної інформації про злочин.

Враховуючи наведене, на сьогодні актуальним є питання підготовки детективів в системі органів Національної поліції, яка покликана перебудувати стереотипи в кримінальній процесуальній і оперативно-розшуковій діяльності. Ефективними засобами досягнення відповідної мети є підготовка, перепідготовка, тренінг детективів, як приклад, на курсах підвищення кваліфікації (спеціалізація). За цих умов, в системі підготовки, детективам, окрім базових законодавчих положень кримінальної процесуальної і оперативно-розшукової діяльності необхідно надавати відповідні практичні навички. Дієвим в даному аспекті буде й запровадження, спочатку під час підготовки, а в подальшому під час практичної діяльності, діяльності детективів у парі. Так, під час підготовки потрібно надати знання та навички по спільному збору, перевірці інформації та проведення процесуальних дій.

Підсумовуючи наведене, підготовка (підвищення кваліфікації, спеціалізація, тренінг) детективів в системі органів національної поліції є необхідним кроком у забезпеченні належним фахівцем оперативної та процесуальної діяльності, що в сукупності слугує необхідною умовою професіоналізму детектива.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Голос України від 19.05.2012. № 90-91.

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» : Указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. Офіційний вісник України від 18.04.2008. 2008. № 27. С. 20. Ст. 838.

3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303.

4. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 47. Ст. 2051

5. Про Державне бюро розслідувань. Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 6. Ст. 55.

6. Тренінги для детективів. офіційний сайт НАВС: новини від 07.09.2015. <https://www.naiu.kiev.ua/news/treningi-dlya-detektiviv.html>.

7. Князев С.М. У восьми регіонах України впроваджено пілотні проекти поліцейських детективів [Електронний ресурс]. Цензор.нет: новини від 15.06.17. Режим доступу: https://ua.censor.net.ua/video_news/444245/u_vosmy_regionah_ukrayiny_vprovadjeno_pilotni_proekty_politseyiskyh_detektyviv_knyazev_video.